

De boeiende geschiedenis van Gulpen: 'Ondanks ingrijpende veranderingen is het dorp toch zichzelf gebleven'

Vandaag om 11:30 door René Willems

*De markt in Gulpen, 1932. Op de achtergrond de schoenwinkel van de familie Hupperts
Afbeelding: Archief Pierre Hupperts*

Door zijn centrale ligging in het Heuvelland is Gulpen altijd een strategische plek geweest. En toch is de boeiende geschiedenis van het dorp nooit uitvoerig beschreven. Tot nu. Met zijn boek 'Het dorp en mijn familie' vult socioloog Pierre Hupperts die leemte nu in. Een mooi portret van een dorp dat steeds verandert, maar toch zichzelf blijft.

Hij was ziek, had hoge koorts en lag in het ziekenhuisbed te ijlen. In zijn droom stond Pierre Hupperts met zijn vader Matthieu - d'r Mathje, zoals hij in Gulpen werd genoemd - op de Gulperberg. Ze kijken uit over het dorp beneden in het dal. Het beeld liet hem niet meer los. Ook later niet, toen de dokters in Utrecht hem met een karrenvracht aan antibiotica weer op de been hadden gekregen: hij moest en zou het verhaal van het dorp, van zijn dorp gaan vertellen.

Delpher

Ruim twintig jaar later ligt het resultaat op tafel. Een vuistdik boek over twee eeuwen Gulpen. Hupperts vervaecht de geschiedenis van het dorp daarin met die van zijn eigen familie. „Omdat er nauwelijks boeken zijn geschreven over Gulpen ben ik gaan zoeken in het digitale krantenarchief Delpher”, vertelt hij. „De zoekterm 'Hupperts' leverde meteen tienduizend hits op. Waaruit ik moet concluderen dat mijn familie blijkbaar een actieve rol heeft gespeeld in het dorp.”

Pierre Hupperts: 'In een dorp heb je gevers en nemers. Zorg dat die balans in evenwicht blijft.' Foto: Rob Oostwegel

Hupperts begint zijn verhaal in het begin van de 19de eeuw. „Mijn eerste gedachte was om de hele geschiedenis van Gulpen te beschrijven”, legt hij uit. „In de Romeinse tijd liepen hier al mensen rond. De grond was vruchtbaar, Geul en Gulp leverden water, dus was het een aantrekkelijke plek om te wonen. Ook toen al. Maar ik kwam er al snel achter dat het een onmogelijke klus zou worden. Dus pak ik de draad op in 1810, als de naam Hupperts voor het eerst opduikt in Gulpen.”

Klare blik

Hupperts is zelf geboren in 1955. In 1973 trekt hij naar Utrecht om daar te studeren. Hij blijft er hangen, maar zakt steeds weer af naar het Zuiden om familie en vrienden te bezoeken. Sinds enkele jaren hebben zijn Nijmeegse vrouw Mariëtte en hij een appartementje op de bovenste verdieping van een complex aan de Kiebeukel, met vrij uitzicht op de Gulperberg. Juist door het feit dat hij al vroeg is weggegaan uit Gulpen, heeft hij een klare blik op het dorp, vermoedt hij.

Hij ziet in Gulpen een dorp dat verandert. Voortdurend. Aanvankelijk is Gulpen niet meer dan een verzameling losse huizen. Door de opkomst van de industrie - de brouwerij, leerlooierijen, textiel-, chocolade- en kaarsenfabrieken - komen er arbeidershuisjes bij. Veel mannen uit het dorp stappen op de Markt in de bus om in de mijnen te gaan werken. Daarna wordt Gulpen langzaam een forensendorp, met één nieuwe bron van bestaan: het toerisme.

Familie

Het sociale leven in Gulpen wordt voor een belangrijk deel bepaald door een paar families die opvallend actief zijn in het verenigingsleven. Hupperts is er daar een van: „In krantenartikelen kom ik telkens weer familie tegen. Ooms en tantes, neven, achterneven. Jos, Hubert, Paul en Jan zijn dirigent. Drie heeroms hebben vooraanstaande posities bij de montforanen. Mijn eigen vader was de steun en toeverlaat van de verenigingen en ging langs de deuren met lootjes en steunkaarten.”

Daarmee is de familie Hupperts in zijn ogen zonder meer te rangschikken in het lijstje met 'gevers', zoals Pierre Hupperts het noemt: „In elk dorp heb je gevers en nemers. Gevers die zich inzetten voor de gemeenschap en ervoor zorgen dat het dorp aantrekkelijk en leefbaar blijft. En nemers die genieten

van wat georganiseerd wordt. In Gulpen is die verhouding tussen beide minder geworden, maar nog steeds in balans. Het dorp is gelukkig zichzelf gebleven. Al is het evenwicht precair.”

Fundament

Gulpen moet er zelf voor zorgen dat de weegschaal niet naar de verkeerde kant doorslaat, waarschuwt Hupperts. Door het goeds dat er nog is te koesteren. Veel gebouwen van vroeger zijn verdwenen en vervangen door nieuwbouw die je ook elders tegenkomt. „Maar gelukkig hebben we onze tradities nog”, zegt hij. „Het is goed om te weten waar die vandaan komen, zodat je de waarde daarvan ook onderkent. Ik hoop daar met mijn boek een stevig fundament onder te hebben gelegd.”

